

μπορώ

μπορώ, ρ. [<μσν. μπορῶ και ἐμπορῶ <αρχ. εὐπορῶ <εὐπορος, με παρετυμολ. επίδραση του ἔμπορος], μπορώ. **1.** είμαι σε θέση, έχω τη δυνατότητα: «άμα θέλεις να τον βοηθήσεις, μπορείς || τώρα που τελείωσε η δουλειά, μπορείς να φύγεις». **2.** ανέχομαι: «δεν μπορώ ν' ακούω βλακείες». **3.** (στο γ' πρόσ.) **μπορεί**, είναι δυνατό, πιθανό, υπάρχει η δυνατότητα, η πιθανότητα, ίσως: «ας περιμένουμε λίγο ακόμη, γιατί μπορεί να 'ρθει || θα 'ρθει ο τάδε; -Μπορεί». (Ακολουθούν 62 φρ.).

- ακόμη το βρακί του δεν μπορεί να δέσει, παντρειά μου γυρεύει, βλ. λ. [βρακί](#).

- αλλού κι αλλού μπορεί να..., βλ. λ. [αλλού](#).

- αν μπορείς, κάνε κι αλλιώς, βλ. λ. [αλλιώς](#).

- αν μπορείς, πιάσ' του τη μύτη, βλ. λ. [μύτη](#).

- βάλ' τον (βάλ' τη, βάλ' το) όπου μπορείς (ενν. τον πούτσο, τον ψώλο, την πούτσα, την ψωλή, το πέος, το καυλί), βλ. λ. [όπου](#).

- δε θα μπορέσω! ή δε θα μπορέσουμε! έκφραση άρνησης ή αδιαφορίας: «θα μου δανείσεις χίλια ευρώ; -Δε θα μπορέσω». (Λαϊκό τραγούδι: σ' όποιον αρέσουμε και για τους άλλους **δε θα μπορέσουμε**). Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το με συγχωρείτε. (Λαϊκό τραγούδι: στο ξαναλέω μην επιμένεις και δε θα πέσω, **με συγχωρείτε δε θα μπορέσω**). Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του· βλ. και φρ. δε θα παραλείψω! λ. παραλείπω.

- δεν μπορεί, **α.** έκφραση που δηλώνει την αντίθεσή μας ή την αμφισβήτησή μας στα λεγόμενα κάποιου: «το ταμείο ήταν ανοιχτό. -Δεν μπορεί, γιατί εγώ ο ίδιος το κλείδωσα || ο τάδε έφυγε για το εξωτερικό. -Δεν μπορεί, γιατί πριν από λίγη ώρα μιλούσα μαζί του». **β.** έκφραση που δηλώνει πως είναι δυνατό, πιθανό ή ενδεχόμενο να συμβεί αυτό που θέλουμε ή αυτό που επιδιώκουμε: «δεν μπορεί, θα τον τρακάρω κάπου κάποια στιγμή και τότε θα τα πούμε». (Τραγούδι: **δεν μπορεί** δεν μπορεί, κάπου θα συναντηθούμε, δεν μπορεί δεν μπορεί στο ίδιο σπίτι ζούμε).

- δεν μπορεί κανένας να τα βάλει με το Θεό, βλ. λ. [Θεός](#).

- δεν μπορεί κανένας να τον κουνήσει απ' τη θέση του, βλ. λ. [θέση](#).

- δεν μπορεί κανένας να τον κουνήσει απ' την καρέκλα του, βλ. λ. καρέκλα.

- δεν μπορεί να..., **α.** είναι αδύνατο, απίθανο ή απίστευτο να...: «ο τάδε είπε τα χειρότερα λόγια για σένα. -Δεν μπορεί να με κατηγορήσε, γιατί είναι φίλος μου». **β.** δεν επιτρέπεται, απαγορεύεται: «δεν μπορεί να μπει κανείς μέσα χωρίς εισιτήριο».

- δεν μπορεί να βαστήξει παιδί ή δεν μπορεί να κρατήσει παιδί, βλ. λ. [παιδί](#).

- δεν μπορεί να βλάψει ούτε μυρμήγκι, βλ. λ. [μυρμήγκι](#).

- δεν μπορεί να βρει καφέ στη Βραζιλία, βλ. λ. [καφές](#).

- δεν μπορεί να γίνει χωριό, βλ. λ. [χωριό](#).

- δεν μπορεί να μοιράσει δυο γαϊδουριών άχυρο ή δεν μπορεί να χωρίσει δυο γαϊδουριών άχυρο, βλ. λ. [γαϊδούρι](#).

- δεν μπορεί ούτε να βήξει, βλ. λ. βήχω.

- δεν μπορεί παρά να..., βλ. λ. [παρά](#).
- δεν μπορείς να..., **α.** δεν έχεις τη δυνατότητα, την ευχέρεια, την ικανότητα να...: «δεν μπορείς να με συναγωνιστείς στο τρέξιμο». **β.** δεν σου επιτρέπεται, σου απαγορεύεται: «δεν μπορείς να μπεις μέσα χωρίς εισιτήριο».
- δεν μπορείς να πατάς σε δυο βάρκες, βλ. λ. [βάρκα](#).
- δεν μπορείς να φτιάξεις μετάξι από δέρμα γουρουνιού, βλ. λ. [γουρούνι](#).
- δεν μπορούμε να κάνουμε χωριό, βλ. λ. [χωριό](#).
- δεν μπορώ, είμαι άρρωστος. (Δημοτικό τραγούδι: **δεν μπορώ**, μανούλα μ', δεν μπορώ, σύρε να μου φέρεις το γιατρό).
- δεν μπορώ να βρω (την) άκρη, βλ. λ. [άκρη](#).
- δεν μπορώ να πάρω τα πόδια μου, βλ. λ. [πόδι](#).
- δεν μπορώ να πω, βλ. φρ. δε λέω, λ. λέω.
- δεν μπορώ να σηκώσω κεφάλι, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- δεν μπορώ να σταθώ στα πόδια μου, βλ. λ. [πόδι](#).
- δεν μπορώ να σύρω τα πόδια μου, βλ. λ. [πόδι](#).
- δεν μπορώ να το φανταστώ, βλ. λ. [φαντάζομαι](#).
- δεν μπορώ να το χωνέψω, βλ. λ. [χωνεύω](#).
- δεν ξέρεις μέχρι πού μπορώ να φτάσω, βλ. λ. [φτάνω](#).
- δεν ξέρεις τι μπορεί να κάνει! βλ. λ. [κάνω](#).
- δεν ξέρεις τι μπορώ να κάνω, βλ. λ. [κάνω](#).
- δεν το μπορώ να..., δε μου είναι δυνατό να ενεργήσω με τον τρόπο που αναφέρω ή με τον τρόπο που μου υποδεικνύει κάποιος: «δεν το μπορώ να του κάνω μήνυση, γιατί κάποτε ήμασταν πολύ φίλοι || ξέχνα πως ήσασταν κάποτε φίλοι και κάν' του μήνυση. -Δεν το μπορώ».
- δεν τον μπορώ, δεν αντέχω την παρουσία του, δεν τον ανέχομαι: «πάρ' τε τον από μπροστά μου, γιατί δεν τον μπορώ αυτόν τον άνθρωπο». Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το άλλο.
- έδωσα όσο μπορούσα ή έδωσα ό,τι μπορούσα, βλ. λ. [δίνω](#).
- εμείς μαζί δεν κάνουμε και χώρια δεν μπορούμε, βλ. λ. [μαζί](#).
- κάνω ό,τι μπορώ, βλ. λ. [κάνω](#).
- κάτι τέτοια μου κάνεις και δεν μπορώ να σε ξεχάσω, βλ. λ. [ξεχνώ](#).
- κάτι τέτοια μου λες και δεν μπορώ να σε ξεχάσω, βλ. λ. [ξεχνώ](#).
- μπορεί και να..., ίσως και να...: «μην απελπίζεσαι, γιατί μπορεί και να έρθει || απ' ό,τι μου είπε, μπορεί και να

μην έρθει»·

- μπορεί να βγει έτσι η δουλειά! ή μπορεί να γίνει έτσι η δουλειά; βλ. λ. [δουλειά](#)·

- μπορούμε να κάνουμε κι αλλιώς; ή μπορώ να κάνω κι αλλιώς; βλ. λ. [αλλιώς](#)·

- μπορώ να...; **α.** επιτρέπεται να...(:): «μπορώ να περάσω με τ' αμάξι μου απ' αυτό το μέρος;». **β.** έχω τη δυνατότητα να...(:): «μπορώ να σας απασχολήσω λιγάκι;»·

- μπορώ να παίζω; (κάτι), (στη νεοαργκό) βλ. λ. [παίζω](#)·

- μπορώ να πω, έχω τη βεβαιότητα, τη σιγουριά. (Τραγούδι: κι εγώ τη βρήκα πολύ μαζί του, **μπορώ να πω** πως μπήκα στο πετσί του)·

- μπορώ να σπάσω αβγά, βλ. λ. [αβγό](#)·

- μύγα που δεν μπορείς να πιάσεις με το ξίδι, δοκίμασε με το μέλι, βλ. λ. [μύγα](#)·

- να μη σου δώσει ο Θεός όσα μπορείς ν' αντέξεις, βλ. λ. [Θεός](#)·

- ο βλάκας μπορεί να σου κάνει μεγαλύτερο κακό από έναν κακό, βλ. λ. [βλάκας](#)·

- ο γλυκομίλητος μπορεί να θηλάσει και λέαινα, βλ. λ. γλυκομίλητος·

- όπως μπορείς, βλ. λ. [όπως](#)·

- πότε ο Γιάννης δεν μπορεί, πότε ο κώλος του πονεί, βλ. λ. [Γιάννης](#)·

- που αγάλια αγάλια περπατεί, μακριά μπορεί να φτάσει, βλ. λ. [αγάλια](#)·

- πώς μπόρεσες και...; ή πώς μπόρεσες να...; βλ. λ. [πώς](#)·

- πώς το μπορεί η καρδιά σου να...; βλ. λ. [καρδιά](#)·

- πώς το μπορεί η ψυχή σου να...; βλ. λ. [ψυχή](#)·

- το μπορώ με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι, βλ. λ. [δαχτυλάκι](#)·

- τον μπορώ με το μικρό μου (το) δαχτυλάκι, βλ. λ. [δαχτυλάκι](#)·

- χέρι που δεν μπορείς να το δαγκάσεις, φίλησέ το, βλ. λ. [χέρι](#)·

- χώσ' τον (χώσ' τη, χώσ' το) όπου μπορείς (ενν. τον πούτσο, τον ψώλο, την πούτσα, την ψωλή, το πέος, το καυλί), βλ. λ. [χώνω](#)·